

•lència

l'edifici avançava, la classe treballadora, i fins i tot els mateixos promotors del projecte, veien com el deute creixia. La història explica que, davant esta situació i per a evitar que la gent del poble s'hi oposés, els socis cooperadors van fer traslladar la ceràmica d'amagat al soterrani del celler, on va romandre oculta durant més de dos dècades.

La mateixa Antònia Serres remarca que després de la Guerra Civil encara quedava molt per a pagar, però que l'any 1946 es va acabar liquidant el deute amb els bancs per mig milió de pessetes alegant que s'havien perdut els documents pertinents. Tres anys més tard, Martinell va tornar al Pinell i va trobar les caixes que contenien el fris, que va

acabar sent instal·lat el 1949. Este fet va permetre protegir l'obra d'art durant la Guerra Civil, quan una explosió important va malmetre bona part de l'edifici.

Avui, la façana principal de la catedral, construïda a partir de recursos materials del territori a base de pedres i maons d'argila produïts a les fàbriques del poble, presumix del fris original de Nogués en perfecte estat. Les imatges que s'hi dibuixen transporten el visitant a través de caricatures i alegories -en clau satírica- al món íntim i ritual de les veremes, els cellers, el vi i l'oli.

EL CELLER, AHIR I AVUI Però què va implicar la nova cooperativa en la producció del vi local? Abans

Un detall de l'exterior de l'edifici. /VILLA RETIRO GRUP

que es construís el celler del Pinell, els principals terratinents del poble portaven a vendre el raïm a Gandesa, però el negoci no resultava rendible. A banda de la plaga de la fil·loxera, este va ser un punt més a tenir en compte a l'hora d'iniciar el projecte d'un celler propi.

A la dècada dels 80, però, es van arrancar la majoria de vinyes dels terrenys del poble i la producció de vi va disminuir molt notablement, fet que va afectar directament l'activitat del celler cooperatiu, que fins llavors s'havia basat en la producció de vi a granel. En lloc de ceps, es va optar per plantar cirerers, ametllers i oliveres -que tenien més beneficis- i es va deixar de banda el negoci del vi.

En els últims anys, però, l'activitat vinícola de la Terra Alta ha revifat, i ha sabut potenciar la seua marca, que s'està consolidant com una de les principals de Catalunya. En el cas del Pinell, però, ni la vinya ni la conseqüent producció de vi han ocupat tanta importància en l'activitat econòmica del municipi.

I és que tot i que, avui, les màquines dissenyades per Martinell continuen en perfecte estat, no estan en funcionament a causa de la poca producció i del cost de manteniment que suposaria. Això sí, la nau posterior del celler està ocupada per tines i maquinària moderna, i és on s'elabora actualment el vi embotellat. L'activitat principal del celler, doncs, és turís-

EL COMPLEMENT

Les catedrals del vi

La denominació de catedral del vi va ser encunyada pel dramaturg i poeta Àngel Guimerà ja el 1921 per a referir-se, inicialment, al Celler Cooperatiu de l'Espluga de Francolí i, posteriorment, als Cellers Cooperatius de Gandesa i el Pinell, entre d'altres. Tot ells compartixen un mateix estil arquitectònic, així com la grandària de les seues naus. Més concretament, el terme catedral vol descriure l'estètica, les dimensions i la bellesa d'estes construccions, sempre lligades a la funcionalitat. Esta concepció específica del modernisme no només s'aprecia en cellers, sinó que també és present en altres obres tan reconegudes com les golfes de la Pedrera de Barcelona, el Palau de la Música Catalana, l'Institut Pere Mata de Reus, els escorxadors modernistes de Tortosa i la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

La cooperativa del Pinell, però, és considerada per molts la catedral del vi per excel·lència, no només per les espectaculars dimensions de la seua nau central, sinó també perquè va ser en este territori on Martinell va desplegar tot l'arsenal estètic i estilístic que va tenir a l'abast.

tica, i s'ofereixen visites i degustacions de vi i oli a l'interior. A través d'estes, es vol donar a conèixer la catedral del vi per excel·lència de la mà de Martinell, que és present en cada particularitat de l'edifici. Al llarg de la visita, l'arquitecte revela alguns dels seus secrets més ben guardats i que viuen, encara, amagats entre les arcades laberíntiques del celler. ■